

УДК 6311.115

Єременко Д.В. к.е.н. доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет

ЗАСТОСУВАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ В НАВЧАННІ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ

Анотація. Стаття присвячена проблемі підготовки майбутніх спеціалістів. Визначено особливості використання мультимедійних засобів у навчально-виховному процесі вищої школи. Зазначено, що використання мультимедійних засобів призводить до утворення нових моделей навчання, значно розширює і урізноманітнює зміст навчання, методи та організаційні форми навчально-виховного процесу.

Ключові слова: майбутні спеціалісти, мультимедійні засоби, інформаційні системи

Актуальність теми. Стратегія розвитку вищої освіти України з урахуванням нових умов українського сьогодення та світових тенденцій зумовила необхідність розв'язання комплексу завдань, пов'язаних з її реформуванням. Одним із основних факторів створення якісної, високоефективної освіти, яка б відповідала світовим стандартам, є запровадження двоступеневої системи освіти, оновлення навчально-методичної документації, забезпечення технічної бази, впровадження інноваційних технологій у навчально-виховний процес тощо.

Останніми роками цілком природним є виникнення інтересу до підготовки фахівців з використанням мультимедійних засобів у системі вищої освіти у зв'язку зі стрімким розвитком новітніх технологій, розширенням інформаційного сектору, зростанням ринку інформаційно-комунікаційних технологій.

Аналіз останніх публікацій. Важливе значення для нашого дослідження мають наукові роботи Т. Морозової, в яких висвітлюються проблеми розробки, стандартизації освітніх програм з використанням мультимедійних засобів. Дослідниця вважає, що чинні галузеві стандарти вищої освіти для напрямів підготовки не є досконалыми, логічно не вивірені, створені з порушенням умов цілісності, а відтак - не функціональні.

На думку Т. Морозової основною причиною недосконалості галузевих стандартів підготовки фахівців є відсутність національної системи

кваліфікацій у галузі інформаційних технологій, до складу якої належать й відповідні професійні стандарти; відсутність компетентних органів, організацій, що їх розробляють [5].

Постановка завдання. У ході теоретичного аналізу досліджень з'ясовано, що підготовки майбутніх фахівців полягає не в передачі готових знань і забезпеченні їх обсягом інформації, необхідним для вирішення професійних завдань, а у формуванні, перш за все, особистості з розвиненими аналітичними та дослідницькими навичками, критичним мисленням; уміннями поглиблювати, систематизувати й активізувати свої знання для розв'язання різноманітних завдань; здатної самостійно планувати свою діяльність; готової до самоосвіти самовдосконалення впродовж життя, таким чином, технології медіаосвіти стають одним із резервів поліпшення підготовки фахівців, за їх допомогою відбуватиметься формування вище згаданих умінь та навичок, що є необхідними інструментами сучасного успішного фахівця.

Вважаємо, що для ефективного використання медіаосвітніх технологій у підготовці майбутніх фахівців необхідно дотримуватись наступних педагогічних умов: створення медіаосвітнього середовища навчального закладу; розроблення та інтеграція спецкурсів медіаосвітньої спрямованості у зміст професійної підготовки майбутніх фахівців; формування готовності майбутніх фахівців до використання технологій; узгодженість навчально-виховного процесу з медіакультурним розвитком майбутніх фахівців.

Виклад основного матеріалу. При виборі першої педагогічної умови на думку науковців В. Гури, Н. Кириллової, І. Фатєєвої необхідно створення медіаосвітнього середовища навчального закладу, що дає змогу наблизити академічну атмосферу вищої школи до реалій сучасного інформаційного суспільства, сприяє максимально повному задоволенню інформаційно-освітніх потреб суб'єктів навчальної діяльності, підвищує мотивацію до навчання за посередництва та на матеріалі медіа, розширює пізнавальні можливості особистості, розвиває творчі здібності вихованців тощо.

Слушною щодо нашого дослідження є позиція В. Гури стосовно того, що медіаосвітнє середовище позитивно впливає на зміни у змісті, методиці і формах організації педагогічного процесу. Науковець зазначає, що медіаосвітнє середовище сприяє: розробленню методичного забезпечення нового типу (електронного, гіпертекстового, мультимедійного) й методичного забезпечення для дистанційного навчання, реалізації ідей безперервної освіти, розвитку мультимедійних електронних освітніх ресурсів й форм інтерактивної взаємодії особистості з електронними освітніми

ресурсами, розвитку методів візуалізації і віртуалізації навчального процесу, ставленню до студента як суб'єкта освіти, переважанню діалогових форм над монологом тощо [3].

Аналіз наукових джерел дав змогу зробити висновок, що впровадження медіаосвіти у підготовку майбутніх фахівців не дістало належної уваги. На часі вести мову про цілеспрямоване навчання за посередництва та на матеріалі медіа, про необхідність спеціальної медіаосвітньої підготовки фахівців, здатних ефективно застосовувати медіаосвітні технології для всебічного професійного, культурного розвитку. Це потребує оновлення змісту технічної освіти, пов'язаного з розробленням та інтеграцією спецкурсів медіаосвітньої спрямованості у професійну підготовку майбутніх фахівців.

Обґрунтовуючи наступну педагогічну умову - формування готовності майбутніх фахівців до використання медіаосвітніх технологій - ми виходили з положень про те, що успішність діяльності сучасного фахівця залежить від того, наскільки він готовий до застосування медіаосвітніх технологій як необхідного інструменту успішного професійно-особистісного розвитку.

Зазначимо, що готовність до діяльності, у тому числі медіаосвітньої, зумовлюється багатьма чинниками, це, зокрема: наявність знань, вмінь та навичок, необхідних для розв'язання завдань, сукупність мотивів, особистісні якості тощо. Отже, для реалізації медіаосвітніх завдань, підвищення ефективності застосування технологій медіаосвіти, необхідними є не лише технічна оснащеність навчальних закладів, наявність навчально-методичного забезпечення, а й спеціальна підготовка студентів до цієї діяльності.

На основі результатів аналізу наукових досліджень М. Бахтіна, С. Біблера, О. Мурюкіної з'ясовано, що важливою педагогічною умовою ефективного застосування медіаосвітніх технологій у підготовці студентів є узгодженість навчально-виховного процесу з медіакультурним розвитком студентів. Відомий науковець С. Біблер зазначає, що на рубежі ХХ-ХХІ ст. позначилося переміщення епіцентру всього людського буття - до полюсу культури. Таким чином, постає питання щодо цілеспрямованого формування і розвитку медіакультури, котра визначає поведінку особистості в медіа середовищі й медіапереваги, впливає на вибір й ефективність застосування медіаосвітніх технологій у навчально-пізнавальній діяльності, упорядковує медіакомунікативну взаємодію масмедіа й індивіда.

Аналіз матеріалів із проблематики медіаосвітніх технологій дозволив визначити низку найбільш оптимальних і перспективних у медіаосвіті: технології особистісно-орієнтованого навчання (О. Мурюкіна), технології проектних завдань і медіаосвітні проекти (О. Спичкін, І. Фатєєва, Н. Фатєєв),

технології формування медіакультури (Н. Коновалова, Н. Шубенко), медіаграмотності (І. Хижняк), розвитку критичного мислення (С. ЗаїрБек, О. Калмикова, І. Муштавінська, Дж. Стіл, К. Мередіт, Ч. Темпл, С. Уолтер); технології інтерактивного та проблемного навчання, технології проведення літературно-імітаційних, театралізовано-ситуативних, образотворчо-імітаційних творчих занять (О. Федоров) тощо.

Науковці розрізняють низку методів, які є частиною медіаосвітніх технологій. Методи медіаосвіти класифікують за такими ознаками: за джерелами знань: словесні (лекція, розповідь, бесіда, дискусія), наочні (ілюстрація та демонстрація медіатекстів), практичні (виконання практичних завдань); за рівнем пізнавальної діяльності: пояснювально-ілюстративні (повідомлення певної інформації та її сприйняття, засвоєння аудиторією), репродуктивні (розробленням педагогом вправ і завдань на матеріалі медіа для того, щоб студенти опанували прийоми прийняття їх рішення), проблемні (проблемний аналіз ситуацій або медіатексту), дослідницькі (організація дослідницької діяльності навчання) [7].

Основними етапами впровадження медіаосвітніх технологій у підготовку фахівців, на нашу думку, є: підготовчий, теоретичний, фактичний, рефлексивно-оцінковий.

При визначенні основних завдань, змісту діяльності викладача і студентів, організаційних форм та методів навчання на кожному етапі, ми спиралися на моделі, запропоновані Л. Петуховою, І. Хижняк, О. Федоровим.

Оптимальне поєднання методів навчання відповідно до мети, завдань, змісту, умов і відведеного часу навчання, навчальних можливостей студентів сприяє розвитку їхніх пізнавальних здібностей, умінь й навичок застосовувати отримані знання на практиці, готує до самостійного набуття знань. Тому пропонуємо використовувати комбінований підбір методів навчання з урахуванням дидактичної мети і завдань заняття.

Щодо типів творчих завдань, на нашу думку, цікавими є завдання, що розроблені школою О. Федорова в Таганрозькому державному педагогічному інституті, які базуються на використанні ігрових і творчих форм проведення практичних занять. О. Федоров розподіляє творчі завдання залежно від характеру змісту навчального матеріалу (факти і явища слід систематизувати на теоретичні та практичні тощо), від характеру вимог (визначення типу вимог, що лежать в основі завдання - на сприйняття, художній аналіз тощо); від співвідношення «даних» та «цілей» виконання навчальної роботи; від форми її організації й виконання (індивідуальні, бригадні, групові тощо) [7].

Висновки. Застосування мультимедійних технологій у процесі

підготовки майбутніх фахівців має на меті підготовку кваліфікованої аудиторії засобів масової комунікації, здатної до використання пізнавального потенціалу інформаційної діяльності, пов'язаної з накопиченням, аналітичною переробкою, створенням та обміном інформації, формуванням культури спілкування з медіа, розвитком висококваліфікованої, творчої особистості, готової самостійно здобувати нові знання впродовж життя, швидко реагувати та адаптуватись до змін в інформаційно-насиченому середовищі.

Бібліографічний список

1. Брукшир Дж. Введение в компьютерные науки Дж. Брукшир. Computer Science: An Overview. - 6-е изд. - М. : Вильямс, 2001. - С. 688.
2. Головки І.М. Спеціальності та особливості навчання в інституті прикладного системного аналізу [Електронний ресурс]/І.М.Ж Головки. В. Д. Рачаненко, А.І. Петренко. - К., 2008. - Режим доступа: http://iasa.kpi.ua/admission-uk/iasa_enter.pdf
3. Гура В.В. Теоретические основы педагогического проектирования личностно- ориентированных электронных образовательных ресурсов и сред В. В. Гура. - Ростов н/Д: Изд-во Южн. федераті, ун-та, 2007. – 320 с.
4. Малиновский Б.Н. Очерки по истории компьютерной науки и техники в Украине / Б.Н. Малиновский. - К. : Феникс, 1998. - 452 с.
5. Морозова Т.Ю. Освітні стандарти в контексті болонських реформ та можливостей інформатизації // Вища шк. - К, 2005. - Де 5. – С. 26-34.
6. Перекатов В.И. Эталоны компьютерной науки в американском высшем образовании (1968–2001) [Электронный ресурс] / В. И. Перекатов. - Режим доступа: <http://mipt.ru/drec/forstudent/study/perekarov.pdf>
7. Федоров А.В. Развитие медиакомпетентности и критического мышления студентов педагогического вуза/А. В. Федоров. - А./.: Изд-во МОО ВПП ЮНЕСКО «Информация для всех», 2007. - 616 с.

Eremenko D. Application multimedia in training future professionals

Summary. The article devoted to the training of future specialists. The features of the use of multimedia in the educational process of higher education. It is noted that the use of multimedia results in the formation of new learning models, greatly expands and diversifies the content of education, methods and organizational forms of the educational process.

Key words: future specialists, multimedia, information systems.